

Аннотация. В статье рассматриваются факторы и выделяются пути и средства построения мотивационно-целевой основы самостоятельной работы студентов педагогического университета по иностранному языку профессионального направления.

Ключевые слова: самостоятельная работа, мотивация самостоятельной работы.

Summary. In article factors are considered and ways and construction tools of a motivational and target basis of independent work of students of pedagogical university on a foreign language of a professional direction are allocated.

Key words: independent work, motivation of independent work.

УДК 378.147 : 658

Герасимова І. В.

ДО ПИТАННЯ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Анотация. У статті розглядаються організаційно-педагогічні умови формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів, окреслено чинники, що впливають на формування комунікативних умінь студентів – менеджерів готельно-туристичної індустрії в процесі їх професійної підготовки.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, тендерне знання, тендерна ідентичність, комунікативні уміння, особистісний підхід.

Постановка проблеми. Дослідження формування професійних комунікативних умінь характеризується інтегративною цілісністю і процесуальною неперервністю в органічній єдності загального, особливого, індивідуального та міждисциплінарного. Як загальна система формування комунікативних умінь є частиною професійної підготовки майбутніх менеджерів готельно-туристичної індустрії, у яку вона вписана і в якій вона функціонує. Лише в такій єдності можна зрозуміти закономірності її виникнення і призначення.

Рівень особливого відображає специфіку формування готовності студентів-менеджерів до професійної комунікації в умовах інтегративного підходу, зумовлену сприйманням гуманітарного знання як базисного у цьому процесі з його внутрішньою єдністю, взаємозв'язком компонентів професійної підготовки фахівця.

Як індивідуальне, формування комунікативних умінь в професійній підготовці передбачає професійний і особистісний розвиток майбутнього менеджера готельно-туристичної індустрії, який забезпечує умови для реалізації в системі освіти. На рівні міждисциплінарного, формування комунікативних умінь означає врахування дидактичних умов на основі викладання дисциплін психолого-педагогічного циклу.

Аналіз актуальних досліджень. Різні аспекти досліджуваної проблеми розглядалися в працях провідних науковців: Г. М. Андрєєвої, Б. Ф. Ломова, Л. Е. Орбан-Лембрик, В. А. Семиченко (соціальні проблеми спілкування); Л. С. Виготського, І. С. Кона, Г. С. Костюка, М. І. Лісіної, Ю. О. Миславського, А. В. Мудрика, Р. С. Немова (етапи й чинники формування комунікативних характеристик особистості); Л. М. Карамушки, С. Д. Максименка (комунікативні здібності як чинник успішної управлінської діяльності керівника); В. А. Кан-Калика, О. О. Леонтьєва, С. С. Макаренка, Л. О. Савенкової (специфіка комунікативних здібностей як професійно необхідних); В. С. Грехнева, В. Г. Казанської, В. В. Каплінського, В. А. Козакова, А. І. Кузьмінського, А. У. Хараша (проблеми підготовки викладача до професійного спілкування).

Метою статті є дослідження оптимізації процесу формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів упродовж навчання у ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Процес формування комунікативних умінь, які складають основу професійних умінь менеджерів готельно-туристичної індустрії, повинен відбуватися поетапно. Усі етапи взаємопов'язані та взаємозалежні, їх наступність зберігається впродовж усього терміну навчання. Результатом реалізації кожного етапу є сформованість готовності до професійної комунікації.

Основні напрями формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів знаходять свою реалізацію у засобах, формах і методах. До засобів ми відносимо літературні джерела, інформаційні системи, телекомунікаційні мережі, комп'ютерну техніку, відеотехніку, аудіотехніку. До форм – лекції, спецкурси, створення телекомунікаційних проєктів. До методів – міні-лекції, групові дискусії, ігрові методи, психодрама, психогімнастика, тренінги. Розглянемо більш детально методи оптимізації процесу формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів, які повинні базуватися на таких принципах: неперервність професійної освіти менеджерів готельно-туристичної індустрії, що забезпечується наступністю між підготовкою до вступу у вищі навчальні заклади, підготовкою у вищих навчальних закладах та освітою після закінчення вищих навчальних закладів; демократизація та гуманізація професійної освіти; перспективно-випереджувальний підхід до підготовки менеджерів; фундаменталізація професійної освіти з урахуванням її практичної спрямованості; системне бачення

професійної діяльності менеджерів готельно-туристичної індустрії в динаміці розвитку; органічний взаємозв'язок загальнонаукової, психолого-педагогічної, соціокультурної та спеціальної підготовки майбутніх менеджерів готельно-туристичної індустрії; залежність змісту процесу навчання й виховання студентів від потреб суспільства; єдність освіти, виховання, розвитку особистості майбутнього менеджера [2, 5].

Методологічною основою навчально-виховного процесу підготовки менеджерів готельно-туристичної індустрії виступають такі загальнодидактичні методи: інформаційно-рецептивний, репродуктивний, евристичний, дослідницький, метод проблемного викладання [2, 4].

Інформаційно-рецептивний та репродуктивний методи найпростіші в означеній групі.

Перший дозволяє інформувати аудиторію про основні положення професійних і гендерних знань, пояснювати й відповідати на запитання, що виникають у процесі викладання.

Другий метод підводить студентів до думки про доцільність використання запропонованих моделей поведінки, настановчих систем і значення цих „зразків” для зміни свідомості й поведінки людини. Обидва методи дозволяють за короткий термін визначити ключові поняття й проблеми, сформувати системні уявлення в обраній наочній діяльності. Головний недолік цих методів – низька активність аудиторії.

Використання евристичного й дослідницького методів у процесі формування особистісних і професійних якостей фахівців-менеджерів готельно-туристичної індустрії з урахуванням статевої належності можливе в межах науково-дослідної діяльності студентів, підготовки до семінарських занять, розробки й реалізації програм, стратегій і планів у процесі роботи над курсовими, дипломними та магістерськими проектами.

Актуалізація творчого потенціалу сприяє досягненню якнайкращого результату в науково-дослідній діяльності, що також розвиває здатність до самоідентифікації.

Метод проблемного викладання дозволяє активізувати аудиторію, загострюючи її увагу на актуальних проблемах гендерних відносин у сучасному суспільстві і шляхів їх розв'язання. Студенти отримують право самостійно оцінити проблеми з позиції власного життєвого досвіду, висловити власну думку, полемізувати тощо. Такий метод вимагає певної підготовленості аудиторії в гендерних питаннях і оптимально реалізується в умовах практики, герменевтики з використанням інтерактивних засобів взаємодії.

Особливого значення набуває добір методів, форм і засобів навчання, що спрямовані на формування особистісних і професійних якостей фахівців-менеджерів готельно-туристичної індустрії з урахуванням впливу гендеру. Реалізація дидактичних методів вимагає певних засобів і форм навчання.

Засоби навчання – носії інформації (зокрема гендерної): інтерактивні дошки, навчальний посібник, відеофільм і комп'ютерна програма. Завдання викладача використовувати засоби, які максимально відповідають цілям, змістові та методам навчання, дотримуючись міри у їх доборі й використанні.

Форми втілення дидактичних методів – лекція, бесіда, семінар, колоквиум, ділові й рольові ігри, психологічні практикуми, тренінги, дискусії, оригінальні вправи й завдання.

Розвиток здатності до самоідентифікації студентів-менеджерів готельно-туристичної індустрії засобами науково орієнтованої педагогіки є педагогічною умовою в дослідженні й з погляду методичної організації передбачає такі аспекти:

По-перше, науково-дослідна діяльність – одна з форм самостійної роботи, і в цьому розумінні дуже важливим є діяльнісний компонент такої роботи. Діяльнісний компонент у науково-дослідній роботі студентів реалізується в тому, що викладач (науковий керівник) формулює загальну проблему, а завдання студентів – на основі заздалегідь отриманої інформації та наявних знань виділити основні етапи роботи, завдання кожного етапу – визначити методи й необхідний набір методик, інструментів дослідження, спланувати конкретні дії на кожному етапі, здійснити необхідні спостереження. У процесі дослідження завжди виникає необхідність коригування отриманих результатів, пошуку нових знань. Наприкінці дослідження формулюються висновки, і вся робота оформляється у вигляді доповіді, звіту тощо. [3].

Актуалізація творчого потенціалу в процесі формування особистісних і професійних якостей фахівця-менеджера готельно-туристичної індустрії дозволяє не лише інтеріоризувати отримані знання, вміння й навички, але й створити свій безпосередній життєвий досвід, скоригувати самооцінку, розширити сфери усвідомлення, горизонти спілкування, зняти психічні й м'язові напруження.

Для формування комунікативних умінь і професійних творчих навичок студентів-менеджерів нами застосовувалися інтерактивні методи, які також передбачають наявність діялісного компоненту самостійної роботи як однієї з форм педагогічної діяльності.

У науковій літературі застосовується різна термінологія й класифікація методів, що активізують навчання. Із цього приводу Г. М. Андреева зазначає, що, за всього розмаїття класифікацій активних

методів (і за відсутності єдиної), ці методи можна певною мірою упорядкувати, асоціювавши їх з трьома базисними аспектами спілкування: комунікативним, інтерактивним і перцептивним компонентами [1].

У першому випадку домінують групові дискусії, у другому – сензитивні тренінги, у третьому – рольові ігри. Слід зазначити, що такий вид навчання реалізується в умовах особливим чином організованої інтенсивної взаємодії студентів у малій групі.

По-друге, науково-дослідна діяльність вимагає обов'язкового залучення студентів до наукової творчості, критеріями якої можуть стати: задоволеність участю в колективній роботі чи індивідуальною роботою з науковим керівником (міжособистісні відносини, стимулювання оцінкою, заліком, заохоченням); позитивна внутрішня мотивація (бажання займатися науковою діяльністю, прагнення зберегти свій статус); самооцінка творчої групи (загальний позитивний підсумок успішності роботи).

По-третьє, науково-дослідна робота студентів повинна організовуватися системно, в контексті цілісного процесу професійно-особистісного становлення фахівця-менеджера готельно-туристичної індустрії. Навчання дослідницькій діяльності здійснюється цілеспрямовано – в процесі навчально-дослідної і науково-дослідної роботи. Остання передбачає не „учнівський” рівень досліджень, а наукову значущість отриманих результатів.

Ефективність вимірюється ступенем взаємодії з навчальним процесом та його системною організацією, специфікою цілей і завдань. У зв'язку з цим, крім створення сприятливого творчого середовища, дотримання принципу взаємної відвертості педагога й студента, важливо навчати методам свідомої психорегуляції, що дозволяють збільшувати ступінь вивільнення творчого потенціалу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз програм фахових дисциплін професійної підготовки майбутнього менеджера готельно-туристичної індустрії показав, що вони побудовані на засадах кредитно-модульної системи навчання, але при цьому не повністю відповідають вимогам формування комунікативних умінь, зокрема в них не визначено перелік базових професійних умінь та однозначних критеріїв оцінки розвитку комунікативних умінь студентів у контексті специфіки їхньої майбутньої професійної діяльності. Готовність до застосування комунікативних умінь постає як цілісна система властивостей, результат синтезу світоглядного, наукового, життєво-практичного досвіду студентів.

Література

1. Андреева Г. М. Социальная психология : учеб. для вузов / Г. М. Андреева. – М. : Аспект Пресс, 2000. – 375 с.
2. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. – К. : Знання, 2005. – 486 с.
3. Лазарев В. С. Подготовка будущих педагогов к исследовательской деятельности : монография / В. С. Лазарев, Н. Н. Ставринова. – Сургут : РИО СурГПУ, 2007. – 162 с.
4. Приходько М. І. Педагогіка вищої школи : курс лекцій для магістрів / М. І. Приходько. – Запоріжжя : ЗДУ, 2001. – 97 с.
5. Слєпкань З. І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З. І. Слєпкань. – К. : Вища школа, 2005. – 239 с.

Аннотація. В статті розглядаються організаційно-педагогічні умови формування комунікативних умінь майбутніх менеджерів, визначені фактори, які впливають на формування комунікативних умінь студентів-менеджерів готельно-туристичної індустрії в процесі їх професійної підготовки.

Ключові слова: організаційно-педагогічні умови, гендерні знання, гендерна ідентичність, комунікативні умови, особистісний підхід.

Summary. The article dwells on the organizational and pedagogical forming conditions of communicative skills for would be managers determined factors, which influence into the forming conditions of communicative skills for would be managers of hospitality industry in the process of their professional training.

Key words: organizational and pedagogical conditions, gender knowledge, gender identity, communicative skills, personal approach.

УДК377.3

Герасімова Н. Є.

ДО ПИТАННЯ ВПЛИВУ ВНУТРІШНЬООСОБИСТІСНОГО КОНФЛІКТУ НА ПОРУШЕННЯ ВЗАЄМВІДНОСИН У СПІЛКУВАННІ

Анотація. У статті розглядаються проблеми підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ. Присвячується увага толерантності як новому методологічному інструменту взаємодії в системі „викладач-студент”.

Ключові слова: комунікативна толерантність, педагогічна майстерність, професійна підготовка, психологічна компетентність.

Постановка проблеми. У період реформування вищої школи зростає увага до подальшої наукової розробки теоретичних і прикладних аспектів проблеми адаптації студентської молоді до нових умов навчання. Головна мета освіти й завдання держави щодо її реалізації визначаються законами України „Про освіту”, „Про вищу освіту”, „Про загальну середню освіту”, Національною доктриною розвитку освіти. Швидкі соціальні зміни, що характеризують сучасне життя, змушують молодого фахівця постійно